

Nums locals registrai digitalmein

Cun agid da google earth san rodund 1500 nums locals da Tujetsch vegnir tschercai

DA HANS HUONDER / ANR

■ **El decuors dil davos onn e miez han Bruno Berther e Tumaisch Valier arcunau digitalmein rodund 1500 nums locals dalla Val Tujetsch. La registraziun ei succedida cun agid da google earth. La fin da settember vegn la plattafuorma cun quellas indicaziuns presentada e pubblicada, aschia ch'in e scadin ha access sin quella.** Nums locals ein scazis culturals e historics da biaras vischnauncas. Fertion ch'els survevan pli baul alla populaziun per informaziun, van els oz pli e pli en emblidanza. Da nums locals sesurveschan ozildi sper ils purs, ils bostgers e catschadurs sil pli aunc amigts dalla historia locala. Per impedir che biars nums locals dalla Val Tujetsch mondien culs onns en emblidanza han Bruno Berther e Tumaisch Valier lantschau l'entschatta digl onn passau ina retschera fundada. En num dil Forum cultural Tujetsch han els consultau skizzas veglias, gliestas da nums e documents historics sco era interrogau vischinas e vischins da Tujetsch e la fin finala catalogisau digitalmein ils nums locals.

Dabia avon maun

«La litteratura locala tradescha meinsvart nums locals, savens eis ei denton aschia ch'ins sa buca localisar quels», di Bruno Berther che ha entschiet a sefatschentar dils nums locals avon rodund 35 onns: «Sco vadler dall'Alp Tgom hael jeu entschiet a fotografar l'oghen ed a documentar quels cun ils nums locals. La documentaziun ei lu denton setschentada en in truchet ed ha ruassau leu dapi 1982.» Semegliants documents han el e Tumaisch Valier saviu eruir plirs ils davos meins, denter auter ina veglia skizza da Gion Battista Giger da Selva/Do-

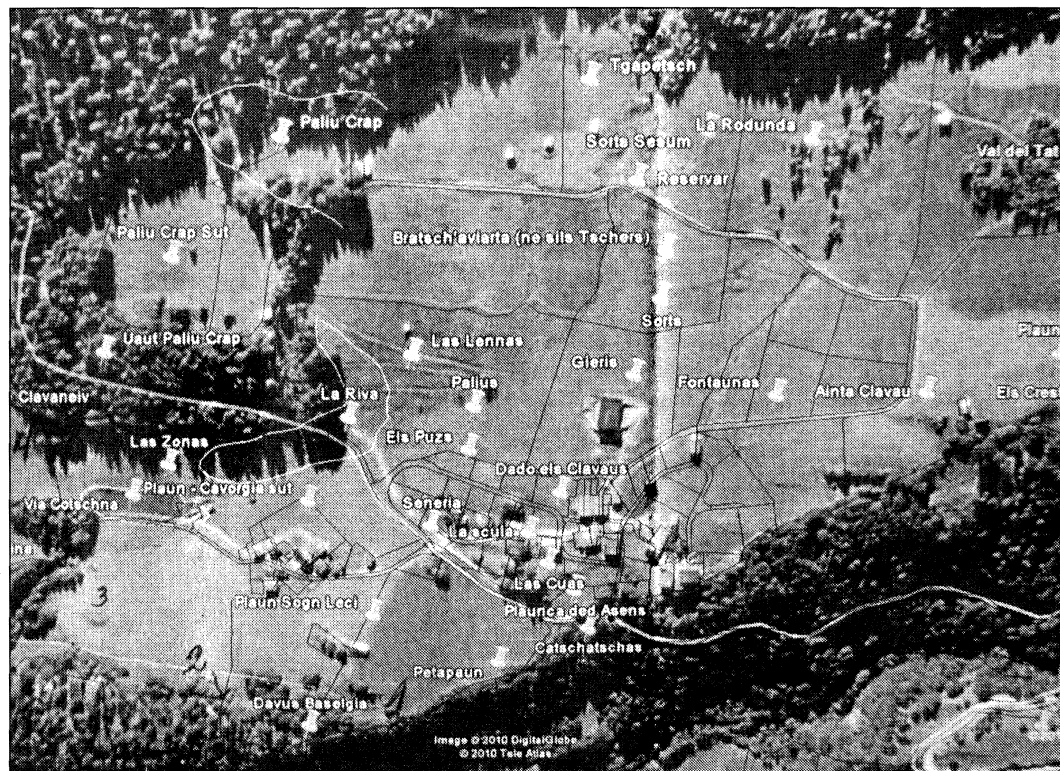
mat. Quel haveva nudau sin ina carta geografica ils nums locals dil contuorn da Selva e Tschamut. Nums locals ein denton era da catter el cudischs davart la historia da Tujetsch ed el Dicziunari Rumantsch Grischun (DRG). Medemamein exista ina publicaziun davart ils nums locals da pader Ambros Widmer dalla claustra da Mustér sco era indicaziuns da pader Placi a Spescha en connex cun la descripziun dalla Val Tujetsch. Cun la cultivaziun ed alpegiazium intensiva haveva pli u meins mintga liug pli baul siu num. Aschia savev'ins nua che las plauncas, ils stavels e las vals, las palius, ils praus, ils crests e canals, ils uauls, mo era las fontaunas eran.

Registrau digitalmein

«A nus ei setschenta la damonda dalla registraziun da quels nums locals», di Bruno Berther. La soluziun han ils dus iniziants cattaun comunablamein cun il biro d'inschignier Cavigelli da Glion: «Lez ha mess a disposiziun a nus la plattafuorma dallas parcelas dalla mesiraziun uffiziala e cun agid da google earth havein nus saviu cumpletar quella cun ils nums locals.» Avon rodund in onn e miez ha la lavur intensiva dalla registraziun entschiet ed entochen oz ein gia rodund 1500 nums locals registrai sin las cartas. Quei lubescha agl utilisader da tscherchar il liug dil num sco tal ni d'eleger il liug per eruir il num. Per contonscher

ina lavur aschi precisa e cumpleta sco pusseivel han Tumaisch Valier e Bruno Berther sutta mess ils nums per controlla a plirs vischins: «En quei connex havein nus constatau ch'ei dat differenzas da nums e da l'oghen. Sin fundament da lectura e fontaunas segiras havein nus denton empruau d'exequir la registraziun tenor meglier saver e puder.» Sin fundament da quei sistem electronic eis ei pusseivel da far da tut temps correcturas ed amplificaziuns dalla plattafuorma.

Il project davart ils nums locals dalla Val Tujetsch vegn presentau venderdis, ils 30 da settember 2011 allas 19.00 ella sala da scola a Sedrun.

Cun agid da google earth presenta il Forum cultural Tujetsch ils nums locals dalla vallada. Ina interessanta lavur sco document dalla historia per las generaziuns vegnentas.